

Йежи Шеверски

Мъртвите не дават
показания
или Убийство по полски

– Поручик Пьотр Барлич? – Гласът в телефонната слушалка беше ужасно бодър и делови.

Все още не разбирах какво става. Огледах се безпомощно наоколо и разтрих с опакото на ръката още сънените си очи. До мен лежеше Барбара. За щастие жена ми спи дълбоко и пронизителният телефонен звън не беше я събудил.

– Поручик Пьотр Барлич ли е? – Гласът в слушалката започна да проявява признаци на нетърпение.

Нямаше начин. Признах, че аз съм на телефона.

– Чудесно! – зарадва се непознатият. – Исках да ви уведомя, че другарят полковник ви чака в кабинета си.

– Сега веднага ли? – опитах се да се престоря на неимоверно учуден аз.

– Именно – потвърди гласът отатък. – Вече изпратихме кола за вас. След няколко минути ще бъде пред блока ви.

– Добре – отговорих мрачно и затворих телефона.

После погледнах часовника. Беше три и половина. По това време през юни вече се развиделява, но завесите в спалнята бяха дръпнати и не можех да се порадвам на зората. Измъкнах се от леглото внимателно, за да не събудя Барбара. Не се измих. Винаги съм смятал сутрешния тоалет за свое свято задължение, но въпреки всичко нямам такава закалка, че да се мия и бръсна в три и половина часа сутринта.

Стъпвайки на пръсти, оставих на масичката до спящата Барбара надраскана набързо бележка с обяснения и изпълнен с най-лоши предчувствия, излязох от къщи.

Обещаната кола ме чакаше пред входа. В 3,50 бях в кабинета на шефа. Не знам кога спи нашият началник, но и сега изглеждаше съвсем свеж. Изглежда ме доста скептично със своите сиви, мъдри очи,

– Както виждам, не сте се обръснали, Барлич – отбеляза той заядливо и посегна към полуизпитата чаша кафе.

Не намерих за необходимо да започвам да споря по този въпрос. Би било абсолютно безсмислено. Стария беше великолепен човек, но си имаше една мъничка мания – смяташе, че милиционерският служител трябва да бъде винаги старателно избръснат. Винаги. Независимо от часа и от други обстоятелства. Затова дипломатично премълчах и спокойно го изчаках да продължи.

– Виждате ли – каза той, – имаме такъв случай... Вие ще се заемете с него. Поне засега. Убит е човек...

За това можех и сам да се досетя. Нашият отдел се занимава главно

с убийства.

– Позволявам си да ви припомня, другарю полковник, че от утре съм в отпуск... Може би...

– А! В отпуск ли сте? – учуди се полковникът, сякаш не беше парафирал собственоръчно преди два дни молбата ми. – Много се радвам. Отдавна ви се полагаше почивка. Ще заминавате ли някъде?

– Да, имам семейна карта за Аугустув признах аз с половин глас. – И багажът ни дори е опакован. Затова...

Полковникът остави чашата с кафето и се загледа в мен.

– Да, трудна работа. Естествено отпуск ви се полага. Но положението е такова, че съм останал съвсем без хора. Всички са решили точно сега и едновременно да почиват! И това е – изсумтя той ядосано. – Наистина нямам хора! – Шефът разпери ръце и ми се усмихна. – Разбира се, ако твърдо настоявате, ще излезете в отпуск от утре. Имате право.

Помислих си със страх какво ли ще трябва да изслушам от жена си, но знаех, че няма твърдо да настоявам. Такова нещо не беше в стила на работата в нашето управление. Затова само въздъхнах тихо и попитах:

– Кой е бил убит?

– Бях сигурен, че мога да разчитам на вас – усмихна се шефът. – Не се притеснявайте. Обещавам ви, че щом някой се върне от почивка, веднага ще му възложи този случай. А сега слушайте...

* * *

Колата спря пред вратичка в ограда от телена мрежа. Наблизо бяха паркирали още две милиционерски коли – полски фиат и ниса с големи бели букви МО¹ отстриани. Зад оградата, сред боровете, се виждаше двуетажна дървена вила в закопански стил. Силната миризма на смола и борови иглички ме гъделичкаше в носа. Ако не го знаех, никога не бих повярвал, че се намираме в границите на голяма Варшава. Наоколо се простираше гъста борова гора, а земята беше покрита с дебел килим от изсъхнали борови иглички. Збуйна Гура с нищо не напомняше квартал на голям град.

Бутнах вратичката и се насочих към вилата. На дървената веранда стоеше милиционер. Той ме позна и веднага козирува, а когато се приближих до него, издекламира уставно:

– Другарю поручик, позволете да доложа. Сержант Видерко се намира на местопрестъплението.

1. Съкращение от Милиция обивателска – Гражданска милиция. – Б.пр.

Сержант Видерко беше известен в управлението със своето невероятно пристрастие към абсолютното спазване на устава.

– Свободно, Видерко – казах. – И случайно да ви е идвало наум, че четири и половина часът сутринта не е най-подходящото време да ми демонстрирате познанията си по строева подготовка? – прибавих заядливо и напълно несправедливо.

Напрегнатостта във фигурата на сержанта леко намалая, но и така онова, което в неговото изпълнение беше „свободно“, за много новобранци можеше да бъде непостигнат образец на „основно положение“. Той изобщо не обърна внимание на моята забележка и продължи:

– Тялото на убития и всички следи са запазени недокоснати. Техниците – прибави неочаквано Видерко с доверителен тон – искаха да пристъпят към работа, но аз не им позволих. Наредих им да чакат, докато вие пристигнете.

Хрумна ми да го попитам откъде е знаел, че тъкмо аз ще дойда, но се отказах. Всичко беше съвсем ясно. Още когато е изпращал тук Видерко, Стария е бил сигурен, че аз ще се съглася да се заема със случая.

– Имате ли някакви първоначални впечатления?

– Тъй вярно, другарю поручик! – Сержантът отново се изпъна като струна. – Убитият е в стаята на партера. В съседната стая събрах обитателите на вилата. Пази ги капрал Лис. Забраших им да се мотаят из къщата, да не би да премахнат някакви следи...

– Има ли следи от влизане чрез взлом? – прекъснах го аз и извадих цигара.

– Не установих такива. Струва ми се – в гласа на Видерко отново зазвучаха доверителни нотки, – че това си е тяхно дело – на хората, които са били вътре.

– Чудесно, сержант – похвалих го, – а сега да влезем.

От верандата се влизаше направо в просторна стая. В средата й имаше маса, а в ъгъла – голяма камина от червени тухли. На пода до камината лежеше тялото на убития.

Спрях се на прага и се огледах внимателно. Покойникът – възрастен пълен мъж – беше облечен с раирана синьо-бяла пижама. Имаше доста дълга побеляла коса. Сега тази коса беше слепена с тъмна, почти черна маса. До главата му лежеше ръжен с декоративна дръжка. По нея се тъмнееха влажни, лъскави петна.

– С това са го ударили – рекох, показвайки ръжена.

Видерко сериозно кимна и потвърди:

– Така изглежда, другарю поручик.

Позамислих се и още веднаж огледах внимателно стаята. Вдясно от камината имаше полица с книги. Една от книгите на най-горния рафт беше доста издърпана навън – сякаш някой е искал да я извади, но после се е отказал.

– Видерко, нека дойдат техниците. Да обработят цялата стая. Искам на всяка цена да снемат отпечатъци от тази книга – покажах полицата. – А къде са обитателите на вилата?

Видерко посочи съседната врата. Втората стая беше чувствително по-малка. Влязох и поздравих:

– Добър ден.

Почувствавах върху себе си тежестта на погледите от седем чифта очи. Добре познавах една от присъстващите в стаята личности, но не позволих да се разбере това. Впрочем въпросната личност също не промени каменния израз на лицето си.

Загледах се в немладата жена с навита на ролки коса, облечена с пеньоар. Очите ѝ бяха разплакани и подпухнали.

– Госпожа Водницка?

Тя кимна и подсмръкна.

– Госпожо, много ми е неприятно... Представям си колко зле се чувствувате, но за съжаление трябва да поговорим веднага. Ще можете ли?

Отново кимна, без да каже нито дума.

– В такъв случай нека отидем в другата стая. Тя стана и за пръв път чух гласа ѝ:

– Не може ли в кухнята?

– Добре, може и в кухнята – съгласих се аз послушно. Огледах още веднаж присъстващите и казах: – Моля всички останали да отидат в стаите си. Ще разговарям с всеки от вас насаме.

Кухнята беше просторна и чиста. Седнахме край покритата със сива мушамата маса.

– А сега ви моля – започнах меко, – да ми разкажете всичко.

– Карол е мъртъв – прошепна тя тихо и замлъкна.

– Вашият съпруг е убит. Това вече не може да се поправи. За съжаление. Но човекът, който го е убил, трябва да понесе наказанието си. Нали сте съгласна с мен?

– Карол е мъртъв – повтори жената безпомощно. – Убиха го. Той никому не е сторил зло. Защо го убиха?...

– Тъкмо това искам да разбере. В състояние ли сте да отговаряте на въпросите ми?

Кимна утвърдително.

– Тогава да започнем. Кои са всичките тези хора?

Не ме разбра.

– Питам кои са тези хора, които се намират във вашия дом.

– Гости. Просто гости.

– Всички ли?

– Е, не всички – измънка тя. – Не всички. Освен тях у нас са Стефан и Беата...

– Кой е този Стефан?

– Стефан Шилници. Моят племенник.

– Тук ли живее постоянно?

– Не. По-рано живееше тук. Сега е в Лодз. Следва във филмовата школа... Пристигна онзи ден...

– Значи, също е гост. А вие казахте...

– Нищо не разбирате – рязко ме прекъсна Водницка. – Стефан не плаща. Нали е дошъл на гости у роднините си...

– А другите гости плащат ли?

– Разбира се. Щом са гости...

Въздъгнах тежко и запалих цигара, без да поискам разрешение.

– Нека да започнем още веднаж от самото начало. Стефан Шилници е пристигнал онзи ден от Лодз, но той не е гост, защото не плаща. Беата също не е гост. Това означава, че тя също не плаща.

– На Беата аз ѝ плащам. Хиляда и петстотин злоти на месец. Сама не бих могла да се справя. Карол е толкова непрактичен... – тя изведнъж си припомни, че съпругът ѝ е мъртъв, и млъкна е отворена уста.

Започнах да разбирам ситуацията.

– Значи, вие приемате гости на пансионни начала?

Водницка замига бързо-бързо с подпухналите си клепачи.

– О, не, моля ви! Какъв ти пансион... За него човек трябва да има позволение, квалификация... Не ме разбрахте добре. Просто нашата къща е разположена в красива околност. Наоколо е гора, макар че в същност сме във Варшава, та затова разни познати идват у нас за съботите и неделите. Не всеки иска да заминава през почивните дни далече от града. А до нас е близичко. С автобус се стига до самото място. Удобно е, тихо...

– Но те ви плащат за пребиваването си тук? Жената пренебрежително махна с ръка.

– Ами, колко ли плащат! Колкото да ми върнат разходите за храната. Грошове. За съжаление не сме в състояние да храним толкова народ.

Карол има скромна пенсия. – Тя непрекъснато забравяше, че Карол Водницки не е сред живите.

Усмигнах ѝ се приятелски.

– Госпожо Водницка, напразно се оправдавате пред мен. Аз не съм от стопанската милиция и дори да искам, не мога да контролирам доходите ви. Въпросът е много по-сериозен. Моята цел е да открия убиец на вашия съпруг. И вие искате същото. Затова ви моля да бъдете искрена и да ми помогнете. Напълно искрена, госпожо.

Млъкнах за миг, погледнах я внимателно и прибавих, наблюдавайки на всяка дума:

– Добре ли познавате всички свои гости?

Водницка наведе очи.

– Не всички. Но – побърза да прибави тя – някои от тях са идвали по няколко пъти...

– Кои по-точно?

– Господин Рилски и господин Квирин. Те са много почтени хора.

– А другите?

– Другите също са почтени, моля ви се, у нас непочтени не идват.

– Кои са те?

– Госпожа Флора Квашневска и господин Тобиаш Салабурски.

– Що за хора са те?

– Госпожа Квашневска е собственичка на оказионен магазин. Салабурски е счетоводител... в една кооперация. Госпожа Флора е идвала у нас вече няколко пъти. Господин Салабурски дойде вчера за първи път...

– Кога пристигнаха тези ваши гости?

– В събота. Тоест вчера. Нашите гости винаги идват в събота следобед. Поднасяме следобедна закуска, после – вечеря. Снощи бях направила за вечеря торта с ягоди. Тортата с ягоди е една от атракциите на гостуването у нас по това време на годината.

– И така – рекох аз, – вече си поизяснихме някои неща. А сега бъдете така любезна да ми разкажете поред всичко, което се случи във вашия дом вчера.

Водницка започна да разказва. Говореше объркано, хаотично, повтаряше се, отдалечаваше се от темата. Често трябваше да я прекъсвам и да ѝ задавам допълнителни въпроси. Не записвах отговорите ѝ. Имаше време за това. Щях да я разпитвам официално поне още няколко пъти – подробно, с протокол и със спазване на необходимия ритуал. Засега просто исках да си изясня общата картина.

Оказа се, че всички гости са пристигнали във вилата между петнадесет и шестнадесет и половина часа. В седемнадесет часа закуската била поднесена на верандата. Помърморили малко против осите, крито им досаждали. Господин Карол не бил с тях на закуската. Чувствувал се нещо недобре. Сърцето. Лежал в стаята си и четял книга.

В осемнадесет часа цялата компания тръгнала на разходка из гората. Вилата на Воднишки се намирала в същност сред гората, така че те не се отдалечили много. Домакинът все така седял в стаята си и четял. Върнали се точно за новините по телевизията. В двадесет часа започнала вечерята. Воднишки помолил да му занесат храната в стаята. Но около двадесет и един часа слязъл долу при гостите.

– Как се държеше? – попитах я.

– Беше много любезен с гостите. Стараеше се да ги забавлява, започна да разказва вицове. Всички се смееха и също започнаха да разказват разни забавни истории. Особено господин Квирин. Той винаги най-умее да измисля такива неща... Но някъде след около час съпругът ми май че се почувствува още по-зле, защото избобщо млъкна. След петнадесетина минути се извини и се прибра...

– От какво се оплакваше съпругът ви? Тя разпери безпомощно ръце:

– Трудно е да се каже. Знаете как става понякога. В края на войната бе тежко ранен. Едва оживя. И после никога вече не беше напълно здрав. Все нещо се обаждаше. Ту сърцето, ту черният дроб, ту нервите... Известно време дори подозирах, че само се глези и му няма нищо. Но се оказа, че наистина е болен. Преди три години се пенсионира по инвалидност. Престана да работи и се почувствува още по-зле. Не минаваше седмица, без да прекара поне няколко дни в леглото.

– Затова вие не сте се учудили, когато той неочаквано напуснал компанията?

– Напротив! Бях сериозно разтревожена. Пред чужди хора Карол винаги се стараеше да се държи наперено дори когато не се чувствуваше добре. Щом вече беше решил да се включи в някакво приятелско събиране, винаги издържаше до края. Такова нещо като вчерашното се случи за първи път.

— И какво стана после?

– Разговаряхме още около половин час, след това господин Рилски напомни, че е време за сън. Повъртяхме се още няколко минути на верандата и всички отидоха по стайте си.

– А вие?

– В кухнята разпоредих набързо на Беата какво да приготви за следващата сутрин и побързах да отида при мъжа си. Бях наистина много разтревожена. Заварих го в нашата спалня...

– Лежеше ли? Зле ли му беше?

– Представете си, съвсем не. Очаквах да го сваря в леглото или да взема лекарство, а го намерих много оживен. Пушеше и телефонираше.

– Присъствувахте ли на разговора?

– Той изобщо не разговаря. Не можа да се свърже. Започна страшно да ругае. Карол, господине, беше много възпитан човек, но когато нещо го извадеше от равновесие, беше в състояние да се изразява твърде грубо... – Госпожа Водницка леко се зачерви.

– А не знаете ли на кого се опитваше да се обади?

– Знам. Ядосваше се, че го няма в къщи. Защото той се обаждаше на Павел. На Павел Кочински. Той беше най-добрият приятел на Карол, заедно са били партизани.

– Какво стана след това?

– След това ли? Просто му заповядах веднага да се съблече и да си легне. Оправаше се, но в края на краищата отстъпи. Той винаги в края на краищата отстъпваше... Дадох му капки за сърцето, угасих лампата и си легнахме.

– Не попитахте ли мъжа си защо иска да се свърже с Кочински?

– Не, господине. Нима това е толкова важно? Той все си имаше свои си работи с този Павел. Разни мъжки работи, за които не разговаряше с мен.

Замислих се какво ли имаше пред вид Водницка, като говореше за „мъжките работи“. Може би ставаше дума за срещи на чашка? А може би двамата възрастни мъже са ходили „при мадами“? Усмихнах се вътрешно, понеже такова обяснение ми се виждаше малко вероятно. Госпожа Водницка спомена за този факт твърде спокойно.

– Заспах бързо – продължи тя тихо. – Бях много уморена. Винаги се уморявам в деня, в който пристигат гостите. Той се въртеше и мърмореше нещо под нос... А когато през нощта се събудих, веднага забелязах, че го няма в леглото. Запалих лампата. Не беше в спалнята. Погледнах часовника. Наближаваше три часът. Разтревожих се. Никога не беше ставал през нощта. Изчаках десетина минути. После наметнах пеньоара си и излязох в коридора. Още на стълбите забелязах, че в стаята долу лампата свети. Слязох. И го намерих... мъртъв. Мъртъв... – Жената заплака отново.

Тактично я изчаках да се успокои. Когато престана да плаче, я

попитах меко:

– Можете ли да си припомните нещо? Важно е. От момента, в който излязохте от спалнята, до момента, в който открихте покойника, не забележахте ли нещо, което може да ни заведе до някаква следа?– Нещо странно или дори съвсем обикновено? Просто нещо, за което преди малко не ми споменахте?

– Какво ли бих могла да забележа? Той беше мъртъв...

– Аз самият не знам какво бихте могли да забележите – признах й искрено, – просто ви питам. С надежда, че може би ще си припомните нещо.

Понеже тя мълчеше, подканих я:

– Разкажете, ако обичате, още веднаж какво видяхте, след като излязохте от спалнята.

– Видях светлина. Лампата долу беше запалена.

– Горе в коридора тъмно ли беше?

– Да... Макар че, ах, да, спомням си! Вратата на стаята на моя племенник беше откряната... От нея падаше ивица светлина... Господине! – изведнъж викна тя уплашено. – Господине, това е май че наистина странно! Как мислите?

Разтърках челото си и честно си признах:

– Госпожо Водницка, засега нищо не мисля. Засега просто събирам фактите. Фактите са най-важното нещо.

* * *

Изпих остатъка от кафето, което ми бяха поднесли в голяма фаянсова чаша. Кафето беше силно и веднага ме изправи на крака. Усещането за сънно замайване, което ме измъчваше от мига на събуждането, най-сетне се разнесе и вече усещах, че мога да работя интензивно. Поблагодарих мислено на госпожица Беата, която ни бе предложила кафето по собствена инициатива. Впрочем госпожица Беата се оказа много разумна особа. Тя отговори изчерпателно на всички мои въпроси и нейните показания внесоха доста нови елементи.

Преди всичко в тяхната светлина излизаше, че през нощта никакъв чужд човек не е можел да се вмъкне в къщата. Самата тя вечерта била затворила капачите на прозорците и ги закачила отвътре. Също така старателно затворила предната и кухненската врата, пуснала резетата и сложила веригите. Беата беше готова да се закълне, че когато госпожа Водницка открила трупа и всички били на крак, сама лично проверила дали вратите са затворени. Били затворени. Капачите на прозорците –

също.

– А защо в същност проверихте? – попитах подозрително.

Тя ме погледна, сякаш не бях съвсем с всичкия си.

– Та защо да не проверя? Любопитно ми беше откъде може да се е промъкнал този бандит. Или пък, пази боже – прибави Беата тихо, – да не би аз да съм забравила да затворя нещо както трябва... Защото тогава аз щях да бъда виновна...

– Но не бяхте забравили, нали?

– Разбира се – обиди се Беата, – аз никога не забравям задълженията си. Такава съм си.

Задах й след това още куп въпроси. Тя отговаряше охотно, без възражения. Беше доста наблюдателна, а и не се налагаше да й измъквам думите с ченгел от устата. Бих казал дори, че разпитът на госпожица Беата беше истинско удоволствие. Накрая тя предложи да ни направи кафе. Приех предложението с ентузиазъм, а и сержант Видерко, който присъствуваше на разпита, не отказа.

– И така, Видерко – рекох, – можем да направим малко обобщение...

– Тъй вярно, другарю поручик – уставно се съгласи Видерко.

– Да бяхте оставили най-сетне тия официалности – измърморих. – Друг път ще имате възможност да ги демонстрирате, а сега искам да си поговорим човешки.

– Тъй вярно, другарю поручик! – изпъна се сержантът с явно желание да скочи от стола и да застане „мирно“. Изключено беше да се разбере с Видерко. Магнах с ръка и продължих:

– Значи, така, да обобщим ситуацията. Семейство Водници са приемали през уикендите гости на пансионни начала. Вчера вечерта във вилата е имало осем души. Водници, Водница, нейният племенник Шилници, прислужничката Беата – това са домашните. Гостите – юристът Рилски, госпожа Квашневска, господин Салабурски и безценният господин Квирин, който умее така добре да забавлява компанията. След вечерята всички легнали да спят. Карол Водници бил видимо ядосан от нещо. Опитвал се да се обади по телефона на своя приятел. През нощта станал и слязъл в столовата на партера. Там бил убит. Убийството открила Водница, разтревожена от отсъствието на съпруга си от спалнята. Всички останали уж спели, аха, да, вратата на стаята на Шилници била открената и от нея падала светлина. Поне така твърди Водница. Капаците на прозорците били затворени отвътре, вратите – също. Изглежда, че Водници е бил убит от някого от останалите

седмина.

– Позволявам си да доложа – прекъсна ме Видерко, – че не е задължително да бъде някой от тази седморка.

– Така ли мислите? Какво имате пред вид?

– Долагам, другарю поручик, че убиецът е можел да дойде и отвън, ако е имал съучастник във вилата. Този съучастник би могъл да го пусне, после да го отпрати и да затвори отвътре.

– Да, би могло да стане и така – съгласих се -аз скептично, – но този вариант е малко вероятен. Във всеки случай – застраховах се – в тази къща в настоящия момент се намира личност, която, дори и да не е убийца, великолепно знае кой е убиецът...

Помълчах, а после попитах:

– Какво бихте ме посъветвали да направим при това положение?

– Другарю поручик, докладвам, че при това положение следва да водите разследването съгласно устава.

– Видерко, в това и аз самият съм убеден. Но аз имах пред вид нещо по-конкретно.

– Другарю поручик, докладвам, че според мен трябва да разпитате заподозрените лица.

– От кого ме съветвате да започна?

– Другарю поручик, докладвам, че ви съветвам да започнете от племенника. Жената на покойния е видяла, че в неговата стая свети, а заподозряната Беата даде показания, че този племенник е бил в конфликт с убийтия.

Действително Беата спомена нещо подобно. Знаех си, че ще се наложи да се вгледам по-отблизо в представителя на филмовото изкуство, но като начало бях решил да разговарям с друго лице.

– Прав сте, Видерко – казах, – но именно затова, защото той е най-подозрителен, искам да събера най-напред малко повече информация за него. Ще започнем с безценния господин Квирин. Извикайте го.

* * *

– Здравсти, Шерлок Холмс! – рече безценният господин Квирин и се разположи удобно в мекото кресло.

Имаше разрошена, побеляла тук-там и изключително зле поддържана брада. Беше невероятно щърб, а деликатната мрежа от виолетови венчки по носа и бузите му издаваше жив интерес към алкохола.

Погледнах го сурово и отвърнах:

– Здравсти, криминалисте! Виждам, че от теорията си преминал към

практика. Не ти стигаше да убиваш на хартия и си решил да опиташ как изглежда това в живота.

Сержант Видерко се вкамени. Далеч по-иначе си представяше той началото на уставния разпит на заподозрения.

Квирин се усмихна, показвайки остатъците от пожълтелите си зъби.

– Ако аз бях направил това, Холмс, можеш ли да бъдеш сигурен, че в момента на убийството щях да бъда на поне няколкостотин километра оттук. Аз съм специалист по убийства от разстояние с осигуряване на абсолютно алиби.

– Не се хвали, криминалисте. Този трик ти се удаде само веднаж.

Очите на Видерко ставаха все по-кръгли от удивление. От страх да не изскочат, побързах да му обясня:

– Видерко, представям ви гордостта на полския криминален роман. Господин Квирин е автор на няколко кошмарни романчета. Идеята за убийство от разстояние е взета от неговата последна книга. Категорично ви съветвам да не я четете. Заглавието ѝ май че беше „Ноктите на алената душвачка“.

– А, значи, си я прочел! Когато преди четири години се видяхме за последен път, ти твърдеше, че моята „Цветя за убиене“ ти е направила такова потресавашо впечатление, че си се зарекъл никога повече да не четеш моя книга.

– Е, какво пък, всеки човек си има слабости, криминалисте. Още веднаж направих грешка, но сега горчиво съжалявам и обещавам, че ще я поправам.

С Квирин някога бяхме съученици. И приятели.

После пътищата ни се разделиха. Обаче винаги когато се срещаме, си бърбем много мило. Зарадвах се, като го видях тук. Той можеше да бъде много ценен източник на информация.

Сержант Видерко постепенно идваше на себе си.

– Значи – изрече той бавно, – двамата се познавате...

– Да, имам нещастие да го познавам, Видерко... – заявих аз. – За съжаление, когато човек е млад, той е и глупав, и неопитен, та не умее да си подбери подходящи приятели.

Сержантът поклати с разбиране глава и хвърли суров поглед към Квирин.

Погледнах часовника. Беше вече ужасно късно, а аз бях страхотно гладен. Дойдох до извода, че е крайно време да приключим приятелската беседа и да преминем към сериозен разпит.

– Ще бъдеш ли така любезен да ми кажеш какво правиш тук? –

попитах.

– В настоящия момент разговарям с гордостта на следствените органи на народната милиция.

– Не се прави на глупак и не пречи на следствието. Питам те сериозно.

– В такъв случай ще отговоря сериозно – съгласи се Квирин. – Та, значи, представи си, че прекарвам тук редовно уикенда. Удобно е. Околността е прелестна, храната – добра, йените – достъпни, а компанията – интересна. Единственият недостатък е, че домакинята не сервира алкохол... Но аз се старая да компенсирам тази липса със собствени средства...

Подуших и го попитах подозрително:

– И днес ли успя вече да „компенсираш“?

Той искрено се възмути:

– Пази боже, никога не пия на гладно. Много вредно е за стомаха.

И теб също не те съветвам...

Прекъснах го нетърпеливо:

– После ще ме съветваш. Сега отговаряй на въпросите ми. Често ли идваш тук?

– От време на време, дори може да се каже – често. Както вече подчертах, тук ми харесва.

– Добре ли познаваш тези хора?

– Кои хора?

– Е, всичките, които са тук, и убития, разбира се...

Квирин вдигна рамене.

– Не бих определил познанството си с тях като много близко. С никого не съм изял бъчва сол, но някои от тях действително добре познавам.

– Подозираш ли някого?

Той ме погледна с видима ирония:

– Много бързаш, уважаеми. Изпреварваш въпросите. Този би трябвало да бъде последен. Порядъчен разпит не се води така. Ясно е, че си страшно ядосан и бързаш да приключиш следствието. Нищо чудно впрочем – погледна ме Квирин досетливо. – когато човек се стяга да заминава на почивка, а го вдигат посред нощ заради някакъв покойник, не може да не е зъл като гладно куче.

Онемях за миг. Откъде, да му се не види, той знае за моя отпусък? Гледах го безпомощно.

– Със сигурност жена ти няма да е доволна! Ох, никак, никак няма

да е доволна – продължи някогашният ми съученик. – Но ти не се тревожи. Всичко някак си ще се нареди. Жените на милиционерите са много толерантни.

– Квирин! – изръмжах мрачно. – Откъде знаеш всичко това?

– Как откъде? – учуди се той на свой ред. – Мислиш, че не познавам жените на офицерите от милицията ли?

– Не те питам за това! – почти изкрещях. – Откъде знаеш, че трябваше да изляза в отпуск?

Квирин сърдечно се усмихна.

– Виж ти! И още питаш! Ами че нали това е правило! Ако на един кадърен офицер от милицията възлагат да води следствие във връзка със сериозен случай, той винаги е възнамерявал да замине на почивка. Аз ли не знам това положение? Аз? Та нали съм написал вече единайсет криминални романа!

Почувствавах, че търпението ми е на изчерпване. Посегнах към цигарите. Услужливо ми подаде огън.

– И изобщо, учудвам се, че пушиш „Клубни“. Сериозният офицер от следствените органи пуши само „Спят“ и „Екстра-силни“. По-рано пушеше „Мазур“. За съжаление от няколко години тези цигятш вече не се произвеждат.

Той беше прав. Едно време наистина пуших „Мазур“. Сега пуша само „Спорт“. Като съм се обличал сутринта, съм пххнал по погрешка в джоба си цигарите на Барбара.

– Е, добре. Нека бъде по твоему. Виждам, че е теб човек трудно може да се разбере. Да свършим с тези втели-некипели. Връщам се към въпроса си. Подозираш ли някого?

– Всички тук са подозрителни. Те са хора, които поради самата си природа будят подозрение.

– Не те разбирам добре... Кого имаш пред вид?

– Как кого? – запали се той. – Разбира се, че всички, а в същност – почти всички.

– Обясни ми какво имаш пред вид.

– Моля! Обърни внимание, какви са хората тук? Най-напред – собственичка на частен хотел, после: автор на криминални романи, студент от филмовата школа, тоест човек на изкуството, собственичка на частен сезонен магазин, юриконсулт на някаква си там кооперация и счетоводителят на същата кооперация. Какво, тези не ти ли стигат? Естествено и Беата, прислужничката, но тя отпада...

– Спри за момент – прекъснах го аз. – Съгласен съм с теб, че

всички присъстващи в този дом са по принцип заподозрени, но не разбирам на какво основание ти веднага изключи прислужничката... Нали и тя е била във вилата, когато е било извършено престъплението!

– Човече! Ти нищо не разбираш! Какво от това, че е била? Прислужниците не убиват! Не на този етап. Слуги-престъпници има само в Англия, но и там тези неща сега не са на мода. Този проблем ми е пределно ясен. Трябва да концентрираш вниманието си върху останалите. Каква великолепна галерия от типове! Хора на изкуството! Хора на свободните професии! Кооперация и частна инициатива! Чак да си оближеш пръстите – какви заподозрени, какъв богат избор...

– Чакай – пак го прекъснах, – ако добре те разбрах, ти изключи Беата само защото е прислужничка?

– Преди всичко затова. Прислужниците не убиват. Казах ти, че този проблем ми е ясен. Прочел съм всички полски криминални романи и самият аз съм написал единайсет. Най-подозрителни са, разбира се, частниците и хората на изкуството, а и работещите в кооперация не бива да се пренебрегват. В кооперациите се случват злоупотребии...

– Човече – изохках аз, – не във всички, уверявам те, не във всички...

– Така ли мислиш? – учуди се той искрено. – Възможно е, но аз поддържам своето мнение. Ако в криминалните романи става дума за някаква кооперация, непременно ще има и злоупотреби. Това е правило, приятелю.

– Хората на изкуството също поради самата си природа ли са подозрителни?

– И още как! Дори повече от частниците! Частниците обикновено имат гузна съвест заради различни финансови машинации. Те убиват сравнително рядко, макар да не бих могъл категорично да твърдя, че такова нещо не се случва. Затова пък хората на изкуството, братче, са изключително подозрителни хора. Ако се разрови прецизно, винаги излиза, че нещо им тежи на съвестта. А по отношение на убийствата са незаменими! Що за фантазия, братче! Жалко само, че в тази компания няма ни един учен. Те са още по-подозрителни и от хората на изкуството...

Не забравях, че тези неща са пределно ясни на Квирин, че той е прочел всички полски криминални романи и че сам е написал единайсет, но въпреки това неговите изводи не ми изглеждаха особено убедителни.

– Видж какво – рекох, – животът обаче не е криминален роман. Той си има други закони.

Квирин ме погледна скептично:

– Така ли мислиш? Няма да споря. Бих искал все пак да ти обърна внимание, че според общоприетото мнение полските криминални романи са по-здравосъвързани с реалните на действителния живот, отколкото останалите жанрове на нашата съвременна литература. Дори и онези критици, които не са почитатели на криминалната литература, от време на време признават с половин уста, че...

Нямах никакво желание да водя дискусии относно съвременната полска литература. Не съм специалист. Затова пък съм специалист по разкриване на убийци и рекох поради тази причина да се върна към темата, която много повече ме интересуваше.

– Добре, Квирин, за съвременната литература ще си поговорим друг път. Сега да се върнем към нашата тема. Слушай, братче – минах на интимно-приятелски тон, – необходима ми е твоята помощ. За отпуската ми позна без грешка. Искам колкото се може по-бързо да приключа този случай. Ще ми помогнеш ли?

– С ентузиазъм, капитане!

– Не съм капитан.

– Но ще станеш. Най-подходящи за водене на следствие при случаи с убийства са офицерите с чин капитан или майор. Полковниците по принцип контролират следствието, поручиците и подпоручиците изпълняват помощни функции. Убиецът винаги се демаскира от капитан или майор. Сериозен пропуск е, че досега не са те повишили!

Вътре в себе си се съгласих с него, но не дадох да се разбере, а само отбелязах кисело:

– Спри най-сетне да теоретизираш. Можеш ли да ми дадеш информация за хората, събрани под този покрив?

– Разбира се, Холмс. Можеш да разчиташ на мен. Искам само скромно да отбележа, че от това няма да има голяма полза. Първата информация за заподозрените, която получава следственият офицер, е по правило абсолютно безполезна за понататъшното протичане на следствието. Ти ще получиш съществената информация много по-късно, едва тогава, когато всички дотогавашни концепции се окажат погрешни и се запънеш на пословичната мъртва точка... Ще мислиш интензивно, ще изпушиш куп цигари и ще изпиеш цяло море кафе. И тогава ще си припомниш някаква дреболия, която дотогава си подминавал, без да й обърнеш внимание, ще осъзнаеш истинското й значение и ще получиш прозрение...

– Благодаря ти за предсказанието, Квирин. Преди обаче да стане

това чудо, трябва да се заема с нещо. Затова ми е необходима информация. Дори и съвсем безполезна.

– Чудесно. Питай. Какво те интересува?

Започнах да питам. Оказа се, че Квирин познава Водницка, нейния племенник, Флора Квашневска и Рилски. Салабурски е за него абсолютно нова фигура. Вчера го видял за първи път в живота си.

Особено горещо Квирин се изказа за госпожа Флора.

– Това не е жена, а богиня, Пьотр! Всичко си има – там, където трябва, и в необходимото количество! Крака, бедра и бюст – да си оближеш пръстите! Великолепен бюст!

Прекъснах възторзите му:

– За формите на госпожа Флора ще си поговорим след завършване на следствието. Да преминем към по-съществените неща.

– Формите на госпожа Флора са със сигурност съществени! Не си ли даваш сметка, че именно те биха могли да бъдат – косвено – причина за престъплението?

Той се наежи, а разчорлената му брада още повече щръкна.

Не, никак не си давах сметка и той вероятно прочете това в учудените ми очи, защото побърза да продължи обясненията си:

– Представи си, Водницки беше любител на добре оформените жени. Веднаж, когато си беше пийнал, ми се довери, че плоските като дъска жени не му правят никакво впечатление...

– Не виждам никаква връзка с престъплението – признах си искрено. – Никаква връзка!

– Сега ще видиш! – извика Квирин весело. – Представи си следната ситуация. Водницки, очарован от госпожа Флора, се влюбва страстно в нея. Флора, като жена с широко сърце, се трогва от неговите чувства и му определя среща в столовата на партера. Естествено през нощта, когато Водницка спи. Водницки бърза за срещата. Разкъсваният от страст възрастен мъж идва преди уговорения час, но жена му бди. Събужда се, проследява мъжа си и тръгва след него... От ревност хваща ръжена и...

Сержант Видерко слушаше внимателно. Аз обаче изразих съмнението си:

– Имаш ли доказателства, че е станало точно така?

Квирин беше безкрайно учуден.

– Доказателства? В тази фаза на следствието? Разбира се, че нямам! Просто ти показвам първата възможна концепция за изясняване на загадката. Концепция, основана на еротичен мотив. Във всеки приличен криминален роман се появява еротичен мотив. Читателите много обичат

това. Някой убива, защото много обича или пък от ревност... За съжаление, обикновено после се оказва, че тази концепция е погрешна. Обикновено убийствата се извършват поради значително по-неромантични причини. Само във Франция е иначе, достатъчно е да почетеш Сименон и ще се убедиш...

– Да оставим настрана погрешните концепции – измърморих, – нека се концентрираме върху другите възможности.

– Какво значи да се концентрираме? – попита той със сатанински блясък в очите. – Нима ти ме признаваш за сътрудник, с когото заедно ще водиш разследването? В полските криминални романи такова нещо се среща нечувано рядко. За разлика от английските инспектори от Скотланд Ярд полските милиционери се отнасят резервирано към включването на външни лица в разследването. Учудваш ме, приятелю. Но бих могъл да ти сътруднича.

Сержант Видерко погледна Квирин много сурово:

– Струва ми се, че се забравяте!

– Видерко – вмъкнах аз меко, – сътрудничеството със следствените власти представлява извънредно полезно и желано явление. Навярно това ви е ясно.

– Тъй вярно, другарю поручик – веднага се съгласи с мен Видерко, – имам пред вид обаче, че всичко трябва да се нрави съгласно устава. Осмелявам се да забележа, че никъде в устава не е казано нищо за участието на външни цивилни лица в разследването.

– Сержант Видерко – усмихнах му се аз, – позволете да проведа разследването по начин, който аз смятам за правилен. Не всички ситуации могат да се обхванат в рамките на правилника.

– Особено като се има предвид – намеси се Квирин ужасно сериозно, – че когато ми предлага сътрудничество, другарят поручик може би ми поставя особено хитра клопка. Може би той иска да приспи моята бдителност и да ме провокира към необмислена искреност, която ще ме издаде. Този род хватки се използват понякога в следствията, и то с добър резултат. Наистина, в полските криминални романи това се случва изключително рядко, но например един Еркюл Поаро постъпи точно така, демаскирайки убиеца на Роджър Акройд, затова пък комисарят Мегре...

В очите на сержант Видерко се четеше такова огромно удивление, че счетох за необходимо да прекъсна теоретичните размишления на Квирин:

– Добре, Квирин, вярвам, че познаваш задълбочено литературата в

тази област. Но да се върнем отново към нашите проблеми, няма смисъл да си губим времето. Да изоставим засега концепцията, че престъплението е извършила госпожа Водницка. Предложи чия „кандидатура“ да обсъдим след това. Ти имаш преимуществото да познаваш що-годе хората тук.

Квирин се замисли, което изрази с рязко подръпване на разчорлена-та си брада, а след това рече:

– Какво ще кажеш за кандидатурата на младия кинаджия?

– О – зарадвах се аз, – и ти ли си мислиш за него? Виждаш ли, в светлината на известна информация, която получих, този младеж и на мен ми изглежда подозрителен.

– А мога ли да знам – попита той, вглеждайки се в мен проникателно – що за информация си получил?

Поколбах се. Срещнах предупредителния поглед на сержанта. Запалих нова цигара, а после се реших. Разказах му за показанията на Водницка и за информацията, получена от Беата. Физиономията на Видерко изразяваше пълно безразличие, но аз разбирах, че е дълбоко потресен и възмутен.

Квирин ме изслуша с подчертан интерес.

– Значи, това момиче ти е казало, че вчера преди обяд, още преди да пристигнат гостите, Водницки се е спречкал остро с племенника на жена си...

– Да. Докато шетала на първия етаж, чула възбудени гласове в стаята на Водницки. Той крещял, а Шилницки му отговарял рязко...

– Чула ли е нещо конкретно?

– Беата твърди, че не е чула нищо. Уж не искала да подслушва. Разбрала само, че Водницки нямало да търпи такова поведение под покрива си.

– Следователно – усмихна се Квирин, – имаме романтично-еротичен мотив номер две. Това можеше да се очаква. В добрия криминален роман един еротичен мотив не е достатъчен. Нямах представа как читателите си падат по тези неща! Срещу парите си читателят иска да попочете и за любов. Нищо не пасва така добре за подправка към престъплението като щипка секс...

Прекъснах го грубо:

– Престани да дрънкаш глупости! Не забравяй, че аз водя разследване във връзка с истинско убийство и нямам време за празни дрънканици! Мислех, че си по-сериозен човек.

– Поручик – каза той с искрено учудване, – не те разбирам. Най-

напред ми предлагаш сътрудничество, а само миг след това започваш да ми крещиш.

Сега пък аз се учудих.

– И ти наричаш това сътрудничество? Дрънкаш само глупости...

– Аз ли? Глупости? Просто установявам еротичния мотив номер две.

– Съжали се над мен, човече, къде тук виждаш еротичен мотив?

– А нима ти не го забелязваш? Че той се вижда като на длан!

Замигах безпомощно. Дори не се опитах да по-разсъждавам. Аз съм обикновен, лишен от свръхразвито въображение офицер от следствения отдел на милицията. Пътеките, по които течеше мисълта на Квирин, ми бяха недостъпни.

– Обясни ми по-ясно какво имаш пред вид, само че – прибавих сурово – този път предлагам да се въздържиш от теоретично-литературни отклонения. Ограничи се с фактите.

– Е, щом твоите дедуктивни способности не действуват... Слушай ме внимателно. Когато Водницка излязла през нощта в коридора, забелязала, че вратата на стаята на нейния племенник е открената, а вътре лампата свети. Какво следва от този факт? Че или младият човек се е завърнал от някакво нощно приключение и е забравил да затвори след себе си вратата, или че просто е чакал някого и е откренал вратата, за да може този някой да стигне в тъмното до нея лесно и без излишен шум. Съгласен ли си с мен?

Вдигнах рамене.

– Добре де. Може да е било и така.

– Виждаш ли! – зарадва се той. – Виждаш ли какво значи дедукция! Но да продължим! Откъде може да се връща посред нощ един млад представител на филмовото изкуство? Къде може да е бил? Разбира се, че при жена! Нима това не се вижда като на длан? А коя жена би могла да влиза в сметката? Три жени! Беата, Квашневска и... самата Водницка.

– Та нали тя му е леля!

– Това още нищо не значи. С леля кръвосмешението не е толкова страшно. Случва се в живота и в литературата. Против Водницка свидетелствува нещо друго. Нашата гостоприемна домакиня не е, как да се изразя, особено съблазнителна, а и фактът, че самата тя е споменала за отворената врата... Макар че от друга страна...

– Остави на мира Водницка. Не ме интересува другата страна. Сам знаеш много добре, че това е фантастична глупост.

– Добре, нека бъде на твоего. – Квирин беше изненадващо сговорчив. – Да се концентрираме на Беата и на госпожа Флора. Беата е момиче с всички необходими данни, а за госпожа Флора вече говорихме. Шилници би могъл да посети едната от тези две жени или да чака посещението на някоя от тях. При създаденото положение можем веднага да изключим Беата...

– А защо, Квирин?

За първи път от началото на нашия разговор той леко се пообърка.

– Ами как да ти кажа – измънка, – аз не ти ли споменах досега, че госпожица Беата има за днешната нощ нещо като алиби? Как да се изразя? Е, просто не би могла да бъде едновременно на две места. Изразих ли се достатъчно ясно?

– Не съвсем, Квирин – не преставах да го гледам любопитно. – Не би ли поискал да ни изясниш в какво се състои алибито на госпожица Беата?

Той се обърка още повече.

– В такива ситуации джентълменът не се хвали...

От известно време сержант Видерко се вгледаше в Квирин с огромен интерес.

– Трябва ли да разбираме думите ви в смисъл, че вие, гражданино Квирин, сте прекарали нощта с гражданката Беата?

Ако погледите можеха да убиват, Видерко вече щеше да бъде най-мъртвият от всички покойници.

– Нещо подобно, сержанте! – кресна той побеснял. – А може би – Квирин се огледа войнствено наоколо – милицията има нещо против?! Може би някому това не се харесва?! Опитах се да смекча атмосферата.

– Разбира се – не, Квирин. Милицията не се интересува с кого прекарва нощите си нашият изтъкнат автор на великолепно криминални романи. Уверявам те, това си е лично негова работа...

Квирин се поуспокои, но все още беше малко нацупен,

– Да продължим – подканих го меко. – Ти трябваше да ни изложиш така наречения еротичен мотив номер две. Слушаме те.

Погледът на неговите малки, мътни очички беше все още мрачен и разрешената му брада потрепваше нервно, но той благоволи да се върне към основната тема:

– Както вече установихме, Беата не може да бъде лицето, с което през нощта се е срещнал или е възнамерявал да се срещне Шилници. Следователно остава госпожа Флора. А аз знам със сигурност, че госпожа Флора си пада по това момче. И в същност идва тук само заради

него. Подобни нощни срещи на двамата се случват в този дом не за първи път...

– Откъде знаеш? – попитах само проформа, макар да знаех какво ще ми отговори. И не сбърках.

Квирин наведе скромно очи:

– Беата е много наблюдателно момиче. И изобщо – оживи се той – тя е много интелигентна. Надявам се, че ще си вземе успешно матурата като частна ученичка и ще започне да следва. Това, че сега е прислужничка...

Прекъснах го с нетърпелив жест.

– Стига, Квирин, за достойнствата на госпожица Беата ще поговорим друг път. Сега ми кажи всичко, което си научил от нея.

– Тя е много дискретна личност – подчерта Квирин. – Аз съм този, който като писател се интересува от хората и измъква от нея разни неща за околните. Дори се гордея, че умея да правя това...

– Несъмнено – съгласих се. – но и за твоите достойнства ще си поговорим друг път. Сега не се отклонявай.

– Та така, Беата забелязала, че госпожа Флора страшно си пада по Шилнипки. В началото тя просто демонстрирала огромен интерес към филмовото изкуство. Госпожа Флора направо окупира младажа и го принуждавала да разговарят по цели часове. Шилнички се бранел от нея като от нахална муха, но после и той забелязал нейния великолепен бюст. И в крайна сметка престанал да се брани. Трябва да признаем, че госпожа Флора е наистина интересна жена... – Квирин замлъкна и започна да роши замислено брадата си.

– Квирин – напомних му деликатно, – все още не виждам в тази история нищо, което би могло да предизвика смъртта на стопанина на този дом.

– Не виждаш ли? – В гласа му прозвуча упрек. – Наистина нямаш въображение. Не умееш ла се вживяваш в ситуацията. Разочаровах ме. Милиционерите-герои на моите романи са значително по-интелигентни от теб.

– Какво да правя, вече ти казах, че аз съм просто обикновен офицер от милицията, а не герой от твой роман. Не успявам да следя твоето въображение.

– Добре. Ще ти помогна. Имай пред вид, че Воднички беше, няма защо да го крием, човек със стари разбираня. И нямаше начин да е бил доволен от флирта на племенника на жена му с доста по-възрастната от Шилнички представителка на частната инициатива. А може би просто

му е завиждал и ревнувал? Във всеки случай вчера сутринта той в твърде остра форма е обърнал внимание на Шилницки, че няма да търпи под своя покрив такива неща. И именно фрагменти от това скарване е чула Беата! След това...

– След това – прекъснах го – младият човек изобщо не обръща внимание на забележката на свако си. През нощта си урежда среща с хубавата жена. Свакото ги хваща на местопрестъплението, а кинаджията, ядосан, му вижда сметката с ръжена. Това ли имаше пред вид?

– Естествено! Най-после започна да мислиш!

– Но ти много добре знаеш, че такова нещо е невъзможно – рекох аз, без да крия разочарованието си. – Мислех, че ще предложиш нещо по-правдоподобно. Нали не можеш да твърдиш, че младият кинаджия е грабнал ръжена и е праснал свако си по главата ей така, без да каже нищо дума. Преди това е трябвало да избухне страхотен скандал. А същевременно никой нищо не е чул.

– Чудесно! – зарадва се някогашният ми съученик. – От самото начало бях сигурен, че няма да се подведеш по тази концепция. Естествено, Шилницки не е убил свако си преди всичко поради факта, че по това време е бил много зает. Но трябва да признаеш, че е имал мотив за убийство, и именно това исках да ти докажа. Друг е въпросът, че при този вариант убийството би било извършено не в столовата на партера, а другаде.

– За какво говориш? – запитах подозрително. – Пак престанах да те разбирам.

– Просто ти обяснявам някои неща. Работата е там, че тази нощ Шилницки наистина се срещна с госпожа Флора, само че не в столовата. Предполагам, ще се съ согласиш с мен, че едва ли младият кинаджия ще се среща посред нощ с една хубава жена в стаята, чиято най-важна мебел е камината.

– Искаш да кажеш, че Шилницки е посетил госпожа Флора в нейната стая, а в своята стая е оставил лампата запалена и вратата отворена?

– За да може – прибави Квирин, – като се връща, да улучи точно своята врата, без да има нужда да пали лампата в коридора.

– Всичко това изглежда много логично – съгласих се с него, – но е само предположение, което трябва да се провери.

– Няма нужда да проверяваш каквото и да било. Просто всичко беше така, както ти казах. Сигурен съм.

– Защо си толкова сигурен?

– Защото имам очи. Когато Водницка вдигна тревога, аз, разбира

се, изтичах в коридора, а Беата – след мен. Стаята до моята е на Флора. Вратата на тази стая се отвори и в нея се показа госпожа Флора в много красиво прозрачно пенюарче. А веднага, на същата тази врата, зад нея се показа Шилницки. И неговите дрехи не бяха в безупречен вид...

– И ти видя всичко това?

– Не само аз. Беата беше с мен, а тя също има очи.

– Видял си всичко с очите си, кретен такъв! – изкрещях, като усещах, че побеснявам. – И вместо веднага да ми кажеш, повече от половин час ми дрънкаш разни врели-некипели за еротични мотиви!

Квирин спокойно вдигна рамене.

– Разследването трябва да бъде водено *lege artis*. Трябва да се преценят всички възможности, дори чисто теоретичните. Алибито се проверява едва след това. Така се прави винаги в сериозните криминални романи.

– Нашето тук не е криминален роман! Аз водя истинско разследване! И при това ужасно бързам!

– Бързането е погубило не един детектив...

Припомних си, че няма начин да наддумаш Квирин. Докато учехме заедно, никой не успя да го направи. Приливът на раздразнение бързо се разнесе. Изсумтях ядосано, запалих поредната цигара и рекох:

– Никога не сме могли да се разберем ,с теб докрай. Но хайде, нека се опитаме още веднаж. Само че, моля те, Квирин, този път без глупости. Да оставим на мира теорията и да стъпим здраво на земята. Така. По сложен и усукан начин, макар че това можеше да стане само за една минута, установихме, че няколко души имат нещо като алиби за днешната нощ. Шилницки, Флора, Беата и ти.

– Най-почтено ти обръщам внимание, че моето алиби е валидно само ако Беата го потвърди. При положение, че тя е момиче, което държи на репутацията си, може и да отрече посещението си в моята стая.

– Тогава – вмъкнах аз – тя самата ще остане без алиби...

– ...Не ми пречи, вече приехме, че прислужниците не убиват, но има още една възможност. Аз и Беата бихме могли да действваме заедно и сега, за да отвлечем подозренията от себе си, се прикриваме взаимно. Фалшивото алиби, представено от съучастник или съучастничка в престъплението, е заблудило не един детектив и читател.

– Дрън-дрън, Квирин. Каж ми, драги, какви поводи можеш да имаш ти да утрепеш Водницки?

– Цял куп, Пьотр. Първо, бих могъл да искам да се ожена за госпожа Водницка, второ...

– Първото ми стига. Не се дръж с мен като с идиот.

– Твоя работа. Макар че не изчерпахме докрай всички възможности, свързани с гореспоменатите четири лица, засега ще ги изключим от кръга на заподозрените. Жалко само, че на този етап изключваме госпожа Флора. Тя е толкова подходяща за ролята на заподозряна...

– Пак ли започваш?

– Нищо подобно. Просто ужасно съжалявам за госпожа Флора. Какви великолепни възможности се откриват във връзка с тая личност! Помисли сам! Красива собственичка на частен оказионен магазин! Стратна и алчна едновременно. Способна на любов и престъпление... Да предположим, че старият Воднишки се е противопоставял на нейната връзка с Шилнишки. И – прас! Прас! Няма го вече Воднишки!... Е, добре, добре – прибави набързо Квирин, като видя физиономията ми, – да оставим на мира Флора. Да преминем към останалите. Естествено, трябва все пак да помислим и върху кандидатурата на Воднишка. Казвах ти още в самото начало...

Сержант Видерко, който досега мълчаливо се вслушваше в нашия разговор, най-сетне реши да се намеси.

– Вие смятате гражданино, че Воднишка е убила мъжа си? Това е невъзможно. Лекарят каза, че ударът е бил нанесен с голяма сила. Черепът е натрошен. Воднишка не би могла да нанесе такъв удар. За него трябва къде-къде по-силен човек.

Квирин отново разчорли брадата си и любопитно се вгледа в сержанта.

– А, значи така? – попита той със зловничка усмивка след кратко мълчание. – Виждам, че и сержант Видерко реши да издаде служебна тайна на едно външно лице.

Ударът беше насочен точно. Сержантът просто занемя.

– Вие... вие... – изговори той най-накрая – вие си позволявате прекалено много...

Побързах да му помогна:

– Квирин, остави сержант Видерко на спокойствие. Сержантът ти казва това, което е преценил, че трябва да ти каже. И те съветвам да не се захващаш с него. Много хора вече са си изпатили – прибавих сериозно.

– С никого не се захващам – примирително обясни бърборкото. – Ей така, дойде ми на езика. Но да се върнем на въпроса. Съжалявам, че трябва да изключим и госпожа Воднишка. Съжалявам за нея още повече, отколкото за Флора.

– Чакай – рекох аз, – да не изключваме току-така изведнъж. Особено ако имаш нещо конкретно против нея освен този фантастичен еротичен мотив номер две.

– Нещо конкретно ли? – намръщи се Квирин, сякаш беше съдвал парче лимон. – Нещо конкретно? Нали тя му е жена! Нима този факт не е достатъчно конкретен? Когато умре нечий съпруг, винаги първото подозрение пада върху съпругата, а ако умре нечия съпруга, подозрението пада върху съпруга ѝ. Това е правило, Пьотр. Прочел съм всички...

– Знам, че си ги прочел. Не се съмнявам и за миг, но въпреки това не виждам и най-малката причина да подозирам Водницка.

– Съпругата винаги е подозрителна, но ако толкова държиш на конкретните мотиви, трябва да ти призная, че нямам такива. Този брак минаваше за идеален. Но това нищо не значи. В английските криминални романи например, и по-специално у Агата Кристи, в края на краищата виновни се оказват обикновено съпругът или съпругата. И то независимо от това дали бракът е бил смятан за идеален, или не...

Прекъснах го не особено любезно:

– Засега ще изключим Водницка. Нека се спрем на другите гости.

– Останаха само двама – уточни Квирин. – Юристът Рилски и счетоводителят Салабурски. Какво мислиш за тях?

– Нищо не мисля – признах искрено. – Не знам що за птици са те, но се надявам ти да ми разкриеш това.

Квирин помисли, почеса се по главата, а след това заяви тържествувашо:

– Ти си прав! Те действително са най-подозрителните! Напълно съм съгласен с теб! Този път улучи!

– Квирин, ти отново се увлече! Не съм казвал, че те са най-подозрителните. Казах само, че не знам нищо за тях.

– Ами че нали това е едно и също! Винаги виновни се оказват онези, за които детективът знае най-малко, онези, които най-трудно могат да бъдат обвинени в каквото и да било.

Като си наложих да говоря спокойно, обясних:

– Възможно е да си прав. Обаче работата е там, че аз не знам също и дали те са най-малко подозрителни. Просто нищо, ама съвсем нищо не знам за тях.

– Те са най-малко подозрителни – категорично отсече Квирин. – Само у Рилски в краен случай бихме могли да открием известна сянка от мотив. Салабурски е чист като сълза.

– Щом е тъй, засега остави Салабурски. Каж ми нещо за Рилски.

– Рилски е постоянен посетител в този дом. От години. Бил е (впрочем и сега е) юриконсулт на кооперацията, в която е работел Водници, преди да се пенсионира. Двамата много се обичали и често играели шах.

– А какво стана със сянката от мотив? – настоях.

– Ами нали вече ти казах, те са работели някога в една кооперация, а в кооперациите, както ти е известно...

Позната ми беше теорията на Квирин за кооперациите.

– Значи, ти допускаш, че убийството може да бъде последица от стари неразчистени сметки, свързани с евентуални машинации в кооперацията. Не, това е малко вероятно. Водници не е имал нищо общо с тази кооперация от няколко години. А освен това ти самият каза, че двамата са поддържали приятелски отношения...

– Виждаш ли! – съгласи се с готовност Квирин. – Действително против Рилски не свидетелствува почти нищо и следователно той е особено подозрителен! Впрочем, за мен Салабурски е номер едно кандидат за убиец! Против него няма и сянка от подозрение!

Опитах се да му възразя:

– Квирин, съгласно твоите теории и върху Салабурски пада подозрение. Той е главен счетоводител на същата кооперация, в която е работел Водници и на която Рилски и сега е юриконсулт. Ако приемем версията за финансови машинации, главният счетоводител е дори потенциално много по-подозрителен от юриконсулта!

– Теоретично може и да си прав, но ти не знаеш подробностите. А именно – Салабурски работи в тази кооперация едва от една година. Той видя Водници за първи път в живота си в събота, когато пристигна тук с Рилски. Салабурски е чист като сълза! Трябва да му обърнеш специално внимание.

– Ама че заподозрян – измърморих, – човек, у когото не можеш да откриеш никакви мотиви за престъпление.

– Пьотр – изохка Квирин, – не се прави на наивен. Не се дръж така, сякаш никога през живота си не си прочел нито един криминален роман. А за мотивите няма смисъл да си блъскаш главата. Ако знаеше причината за убийството, щеше да знаеш и кой е убиецът. Истинската причина за убийството ще отгатнеш едва на края. Засега ние сме все още някъде към средата на акцията... Знаем сравнително доста. Знаем по принцип всички факти, но все още не си даваме сметка за тяхното истинско значение. Разбира се, някои неща ще започнат да се изясняват, когато бъде извършено второ убийство... Но и тогава...

Аз и сержант Видерко подскочихме като убудени с игла. Забихме погледи в безгрижно разприказвалия се Квирин.

– Какво ви стана? Нещо ви ухапа или шо?

– Квирин – изрекох аз бавно, – ти сериозно ли си въобразяваш, че тук ще бъде извършено второ убийство?

– Ама разбира се! – възкликна той убедено. – Та нали не може да се приключи само с едно! Още Агата Кристи е казала, че нищо така не раздвижва криминалния роман като един следващ труп! Криминалната история без второ или дори трето убийство е просто скучна.

– Квирин – изрекох аз сериозно, – в криминалните романи може би са задължителни тези принципи. Но аз не виждам ни най-малък повод да им се подчинявам. Няма да има нов покойник. Просто няма да допусна това.

* * *

Колко много сгрехих! Само петнадесет минути след това мое самоуверено изказване се наведох над поредния покойник. Рилски се беше излегнал в удобния фотьойл, разположен в ъгъла на стаята. Устата му беше леко разтворена, сякаш искаше да каже нещо. За съжаление, не можеше да го стори. В гърдите му стърчеше яко забит, чак до дръжката, голям нож или по-точно – кама с декоративна рогова дръжка.

Изтрих с ръка изпотеното си чело и облизях с края на езика си пресъхналите, напукани устни. В слепоочията ми нещо бучеше, а някъде дълбоко в подсъзнанието ми се въртеше плахата надежда, че всичко това е само продължение на неспокойния сън, от който преди няколко часа ме беше събудил телефонът от управлението.

– Няма шо – изрече сухо, без да се обръща към никого конкретно, сержант Видерко. – Докато някои ни забавляваха с приятен разговор, убиецът отново се е изявил. Няма шо! – В гласа му звучеше упрек и нескривано възмущение. – Винаги съм твърдял, че най-важното е да се придръжаш точно към изискванията на устава – завърши той, без да поглежда към мен.

Квирин показва бюрото в ъгъла на стаята:

– Тази кама стоеше винаги на бюрото. Тук съм живял неведнъж по време на предишните си посещения. В същност това не е кама, а декоративен нож за разрязване на книги.

Гласовете на Видерко и Квирин достигаха до мен като иззад завеса. Реших да се събудя. Този кошмарен сън продължаваше вече твърде дълго. Изкашлях се шумно и зачаках събуджането. Не настъпи. Значи,

наистина не сънувах. Буквално под носа ми, в пълната с милиция къща, беше извършено второ убийство. Беше извършено в същото време, когато аз, вместо да водя нормално разследване, си играех на теоретични разрешения с известния автор на великолепни криминални романи. Чудесно разбирах защо в гласа на сержант Видерко звучи възмущение. Ох, колко добре го разбирах.

– Убиецът страховтно е бързал – отбеляза Квирин. – Поел е най-големия риск. В никакъв случай не е можел да допусне Рилски да разговаря с нас. Върху това си струва човек да помисли...

Бяха ми дотегнали неговите размишления и теоретични възможности. Бяха ми дотегнали неговите задълбочени анализи. Беше ми дотегнал той самият.

– Чудесно – рекох. – Запази забележките си за някой друг. Аз повече няма да се ползвам от тях.

Той вдигна рамене.

– Както искаш. Само ти напомням, че аз наистина мога да ти помогна. Нали разбирам от тези неща. Написал съм...

– Млъкни! Веднага млъкни!

Изглежда, в гласа ми прозвуча нещо, което го накара да си затвори устата.

– Сержант Видерко! Останете в тази стая. Не пускайте в нея никого. Квирин, ти иди в столовата долу. Остани там. Изпрати ми веднага капрал Лис и техниците, ако не са си отишли вече, разбира се.

– Не са си отишли – намеси се Видерко. – Не можеха да си отидат, без да ви докладват...

И Видерко ми беше дотегнал. Главата ми се пръскаше. Прекъснах го остро:

– Сержант Видерко, когато у мен се появят съмнения по въпроси, свързани с устава, няма да пропуска да се обърна към вас за съвет. А засега изпълнявайте това, което ви се нареди.

Сержантът млъкна и застана „мирно“. Квирин изчезна безмълвно зад вратата. Погледнах още веднаж покойника, погледнах изпълнялия се като струна сержант Видерко и също излязох в коридора.

Квирин беше взел присърце моето нареждане. Капрал Лис и хората от техническата служба вече тичаха нагоре по стълбите. Спрях ги и им наредих:

– Момчета, вие обработете онази стая – покажах вратата с ръка. – Хайде, захващайте се за работа. А вие, Лис, ми отговорете на няколко въпроса.

Лис отговори на въпросите ми. Не научих нищо интересно. Съгласно моите нареждания завел всички по стайте им на първия етаж. Не му бях наредил да ги пази, затова не ги пазел. Останал долу с техниците. По собствена инициатива наредил никой да не напуска стаята си и да не контактува с останалите, но не проверявал дали изпълняват нареждането му.

Прехапах устни. Работата изглеждаше ужасно зле. Знаех си, че разговорът със Стария няма да е от приятните, но сега не беше време да мисля за това. Трябваше да действам. Започнах от най-простото. Заедно с Лис обиколихме всички стаи, в които седяха насаме обитателите на вилата. Попитах всички дали са напусkali стайте си през последния половин час. Всички отрекоха. Никой не бил забелязал нищо.

Сърцето ми замираще преди всяко влизане в поредната стая. Страхувах се, че ще открия в нея още един труп. Както тогава, когато с Видерко и Квирин влязохме в стаята на Рилски, за да започна от разговора с него серията сериозни разпити.

Цял късмет, всички бяха живи. Един от тях беше убиец. И трябваше да го открия. Сега вече този случай не беше за мен обикновено служебно задължение. Той се превърна в лично засягащ ме въпрос.

От телефона в спалнята на семейство Водницки се обадох на Стария. Все още беше в управлението. Помислих си, че този човек сигурно наистина никога не спи, и му разказах всичко. В никакъв случай не беше възхитен, дълго време не можеше да разбере как се е стигнало дотам под носа ми да бъде извършено второ убийство, но не ми нареди да се завърна в управлението. Заповяда ми да продължа разследването и не спомена, че ще изпрати някой да ме замести. Може би действително нямаше подръка никой друг от колегите.

Когато оставих слушалката, бях мокър от пот като къпан. Запалих цигара и се обадох на Барбара. Изобщо не искаше да разговаря с мен. Впрочем добре я разбирах. Дълбоко в себе си отдавна й се възхищавах, че успя да изтрае толкова дълго с мен.

Захванах се за работа. Изпратих Лис до магазина да купи хляб и кашкавал, помолих Беата да ни приготви чай и започнах разпитите.

Завърших ги около пладне. Непоносимото главоболие, което ме тормозеше от сутринта, продължаваше да ме измъчва, макар че изпих няколко таблетки от запасите на домакинята и още едно силно кафе, приготвено от Беата.

Разпитите не дадоха буквално нищо ново. Само потвърдиха информацията, която по-рано бях получил от Квирин. Някои лица, особено

две жени, имаха известни трудности при разкриването къде и с кого са прекарали нощта, но методът на деликатното убеждаване даде резултат и разкритията на Квирин за нощния живот на обитателите на вилата се потвърдиха напълно.

Седях край масата в столовата и пуших. Чувствавах се безпомощен като обърнат по гръб бръмбар и изгубен като Хензел и Гретел в тъмния лес. Несъзнателно обръщах страниците на книгата пред себе си. Заглавието ѝ беше „*По партизанските пътеки. Спомени на участници в партизанското движение в Кампиноската гора*“. В книгата бяха включени спомените на двадесетина бивши партизани. Имаше и илюстрации – предимно фотографии, на които се виждаха млади хора с различни униформи и оръжие, изпъчили се специално за снимката и вгледани сериозно в обектива. Снимките си приличаха като близнаци и в повечето случаи не бяха много ясни.

Откъснах поглед от книгата.

Не знаех какво да правя по-нататък. Да повтора разпитите? Да се завърна в управлението? Не можех да взема решение. Най-накрая реших да премисля всичко от самото начало. Бедата беше там, че тази „дейност“ вече бях извършвал неколкократно, за съжаление без резултат. Все пак реших да опитам още веднаж.

Някой деликатно почука на вратата. Вдигнах глава от книгата и казах с уморен глас:

– Влез.

Вратата бавно се откряна и в стаята доплува Квирин. Това беше най-точното определение. Движенията му бяха меки и забавени. Около него се разнасяше лек алкохолен аромат. Очевидно Квирин беше успял да компенсира със собствени средства недоглеждането на госпожа Водница да не сервира на гостите си алкохолни концентрати.

– Може ли? – попита той.

В първия момент изпитах желание да го изхвърля навън, но се въздържах. Изведнъж съобразих, че разпитите изцяло потвърдиха получената преди това от него информация. Въпреки своята досадна бърбивост той можеше да бъде полезен.

Показах му стола:

– Сядай, пияницо. Измисли ли нещо ново? Той се разположи удобно и ми възрази отпуснато:

– Не съм пияница, Холмс. Просто обичам от време на време да се подкрепвам с нещо по-силничко. Алкохолът дезинфекцира мозъчната кора. А що се отнася до твоя въпрос, мога да те информирам, че нищо

ново не ми е дошло наум. Във всеки случай, нищо особено интересно.

Махнах примирено с ръка. Оказа се, че в задънената уличка, в която бях попаднал, не можех да разчитам и на въображението на Квирин. Той, види се, почувствува моето настроение, защото ме погледна съчувствено и рече утешително:

– Не се тревожи. Най-тъмно е, преди да съмне. Ще се измъкнеш от тази объркана история. Дай ми една цигара.

Побутнах книгата, която преглеждах, преди той да влезе, и му показах пакета цигари под нея. Без да бърза, той си взе една и погледна лениво към разтворената книга. След това ме попита:

– Защо я преглеждаш? Вдигнах рамене:

– И аз не знам. Ей така. Тази книга Водницики е издърпвал вероятно миг преди смъртта си. На гръбчето ѝ имаше отпечатьци от пръстите му. Убиецът сигурно го е изненадал, докато той се е опитвал да я сваля от полицата. Не е успял...

Квирин запали цигарата си и заби поглед в тавана.

– Интересно, защо може да му е била нужна тази книга?

– Не знам. И никога няма да разберем. Мъртвите не дават показания.

– О! – зарадва се Квирин. – Разкошно заглавие! „Мъртвите не дават показания“. Ще ми позволиш ли да го използвам някога?

Кимнах машинално. Мислех си за нещо съвсем друго.

– Наистина – продължи Квирин, – много интересно защо е посягнал към тази книга. Жалко, че няма да го разберем.

– Много би ни помогнало – пренебрегнах аз неговия интерес, – много бих дал, за да разбере за какво е искал да разговаря Водницики със своя приятел няколко часа преди смъртта си. Обаждал му се е по телефона... За съжаление, не го намерил в къщи...

В мътните зеници на Квирин светнаха искрици.

– Какъв телефон? Какво обаждане? Нищо не си ми казал за този телефон...

Разказах му онова, което знаех от Водницака.

– И знаеш ли – завърших, – изглежда, че той е искал да сподели със своя приятел нещо много важно...

Квирин взе разтворената книга и започна да я прелиства.

– Как се казва този негов приятел?

– Кочински. Павел Кочински. И какво от това... Нали не е успял да му се обади...

И двамата замълчахме. Изведнаж Квирин, който продължаваше да

разглежда книгата, застина като истукан, а после ми я бутна под носа – както си беше разгърната. В първия миг не разбрах какво иска да ми покаже, но само след секунда ми стана ясно. Прочетох заглавието на раздела: „*Неуспялата провокация*“. Негов автор беше поручик... Павел Кочински – псевдоним Жбик.

Опитах се да измъкна книгата от ръката на Квирин, но той я държеше здраво. Отказах се и започнах да чета през неговото рамо, а когато свършихме, Квирин рече:

– Сега вече няма да ни се измъкне...

– Да. Може би... Но ще си имаме сериозни грижи как да докажем вината му.

Квирин сърдечно се разсмя:

– За това нямай грижа. Остави на мен... Има няколко класически начина как да се постъпва в подобни случаи. Не забравяй, че аз съм специалист. Ще изберем най-резултатния и най-класическия начин.

* * *

Събрахме всички в столовата на партера. Зад прозорците надничаха червеното слънце и напечените от жегата борове със стичаща се по тях смола. Хората седяха неестествено изпънати на столовете и се вгледаха в мен с огромно внимание. Бяха шестима: Квирин, Шилници, разплаканата Водницка, дебелият Салабурски, хубавата Беата със сини кръгове от безсъние под очите и госпожа Флора с пищните форми. Само тя изглеждаше така, сякаш нищо изключително не беше се случило, сякаш беше дошла тук направо от козметичката и фризьорския салон. Седналият до нея дългокос, кльощав младеж – Стефан Шилници – се въртеше на стола и нервно гризеше ноктите си. До мен зад масата беше застанал уставно изпъченият сержант Видерко. Капрал Лис стоеше до вратата, небрежно облегат на рамката ѝ, и пушеше.

Огледах събраните, изкашлях се и започнах: – Събрах ви всички, за да разрешим окончателно загадката на извършеното убийство. А в същност – на двете поредни убийства – поправих се и продължих: – Първоначално нямахме представа кой би могъл да извърши тези престъпления. Започнахме от установяване алибито на пребиваващите в този дом лица. По отношение на второто убийство никой от вас нямаше алиби – с изключение на господин Квирин, когото разпитвах по същото време. Всеки от вас би могъл незабелязано да напусне стаята си, да посети Рилски и да го намушка с ножа, а после все така незабелязано да се върне в нея. По отношение на първото убийство алиби имаха четири лица. То се

основаваше на факта, че тази четворка се състои от две двойки, които са прекарвали нощта заедно. Тяхното алиби обаче беше доста съмнително, защото някоя от двойките можеше да бъде двойка съучастници в престъплението. Останалите лица нямаха алиби.

При това положение решихме да се насочим към разкриване причините за убийствата, към разкриване на мотивите, довели до тях. Разгледахме различни възможности. Понякога дори твърде малко вероятни. Много ни помогна присъстващият сред нас господин Квирин. – Споменатият кимна важно с брадата си и скромно наведе очи. – Елиминирахме много от възможностите и накрая стигнахме до истината. Така – тук направих ефектна пауза – открихме причината за жестоките убийства.

Поех си дъх и още веднаж огледах присъстващите с победоносен поглед. Всички ме гледаха и слушаха с напрегнато внимание. Чуваше се ускореното им дишане.

– А именно... нещата изглеждат така. Както вероятно знаете, през време на окупацията Карол Водницки е бил партизанин в Кампиноската гора. През пролетта на 1944 година в отряда проникнал агент на гестапо. Представил се за избягал от хитлеристки затвор. Разказваната от него история изглеждала доста правдоподобна. Срещнал партизаните уж случайно, докато скитал из гората, търсейки спасение... Приели го в отряда. Но заместник-командирът, поручик Жбик, който отговарял за контраразузнаването и сигурността, добре знаел своите задължения. Решил дискретно да провери „новия“. Проверката завършила фатално за агента. Той не знаел, че е под непрекъснато наблюдение, и побързал да установи контакт с жандармерията в близкото градче...

Благодарение на бдителността на Жбик надвисналата над отряда смъртна опасност отстъпила. За съжаление, предателят успял да избегне заслуженото наказание. Разбрал, че е разобличен, и избягал...

Поручик Жбик описал цялата тази история в своите спомени, издадени преди няколко години в тази книга – вдигнах книгата от масата и я показах на събраните. – Вчера Карол Водницки разпознал сред своите гости човек, който му заприличал на онзи хитлеристки агент. Минали били много години и Водницки не бил сто процента убеден, че не греша. Затова се опитал да се обади по телефона на своя приятел, същия онзи поручик Жбик. Вероятно е искал да го покани тук, за да може и той да види и евентуално да разпознае агента. Но не успял да се свърже с него.

Вероятно в поведението на Водницки е имало нещо, което е

подказало на престъпника, че е демаскиран. Не можел да отлага. Решил да обезвреди опасния свидетел. Впрочем Воднички сам му помогнал. През нощта слязъл в тази стая. Убиецът чул, че вратата на спалнята на Воднички изскърцала. Тръгнал след своята жертва. След това ударил с ръжена.

Така стоят нещата с първото убийство. Второто е било последствие от първото. Вероятно още вчера следобед Воднички е разпитвал Рилски за подозрителното лице. Естествено, не го е обвинил конкретно в нищо, защото не е бил сигурен в своето откритие. Но сигурно е разпитвал доста упорито и подробно, та Рилски е запомнил това и днес сутринта, след откриването на убийството, е споменал на убиеца за интереса на Воднички към него. Затова също е трябвало да умре, и то преди да бъде разпитан. Убиецът рискува още веднаж. И още веднаж успя.

Замълчах и запалих нова цигара. Никой не се обади. Изпих останалото в чашата кафе и продължих:

– Естествено, след като разкрихме причините за престъпленията, установяването на самоличността на убиеца беше сравнително лесна работа. Той трябваше да бъде някой, когото Воднички е виждал за първи път след много години, би трябвало да бъде на подходяща възраст, а Рилски беше човекът, разполагащ с информация за него. Така лесно разбрахме кой е убиецът, но не беше лесно да докажем, че той е извършил престъпленията.

Разбира се, бихме могли да го срещнем с Павел Кочински, но и тогава съществуваше възможността след толкова години той също да не разпознае със сигурност предателя. Очертаваше се продължително, комплицирано следствие, изходът от което не беше напълно еднозначен. За щастие, успяхме да преодолеем тези трудности.

Наближаваше кулминационният миг. Напрежението в стаята беше нараснало до краен предел. Само Квирин беше спокоен. Разположил се удобно в креслото, той чоплеше зъбите си с кибритена клечка.

– Обикновено се казва, че мъртвите не дават показания. Този път обаче стана другояче. Случи се чудо. Карол Воднички ни каза кого е познал и нещо повече – достави ни неопровержимо доказателство, че не е грешил.

Воднички е слязъл долу с определена цел. На полицата – показвах стената зад себе си – е стояла книга със заглавие „По партизанските пътеки“. Той си спомнил, че на една от снимките, илюстриращи спомените на поручик Жбик, се намира и интересуващото го лице. Тези снимки били направени в отряда няколко дни преди демаскирането на

гестаповския агент... Не успял да провери. Докато издърпвал книгата, убиецът го ударил...

Но ние прегледахме старателно и прецизно тази книга – почуках с пръст по книгата пред мен. – Водници е имал право. На колективната снимка на партизанския отряд се вижда и предателят. Макар че снимката не е много ясна, веднага го познахме. Не се е променил много...

Трясъкът на обърнатия стол се смеси с пронизителния вик на госпожа Флора. Със сила и енергия, каквито трудно бихме могли да предполагаеме у толкова дебел човек, Салабурски се втурна към вратата.

Но там го очакваше капрал Лис. В свободното си време Лис тренира джудо в нашия клуб. Така че помощта на Видерко, който също изтича към вратата, се оказа излишна. След десетина секунди белезниците се затвориха около китките на Салабурски.

Сега топ стоеше, без да мърда, е пурпурно, потно лице и дишаше тежко. В очите му имаше омраза и страх. Лудият страх на див звяр, паднал в капана.

Като се ръководех от принципа, че желязото се кове, докато е горещо, запитах бързо:

– Какво в същност е истинското ви име, господин Салабурски?

Той присви очи, наведе глава и изфъфли:

– Моля ви се... тук има някакво недоразумение... Впрочем аз... – гласът му се пречупи плачливо – аз... не ги убих с предумисъл... Разберете ме, трябваше да направя това, трябваше... Тогава, преди години, бях млад и глупав... не знаех какво върша... Умолявам ви! Повярвайте ми! Те тогава ме принудиха...

Настъпи потискащо мълчание. Преди да наредя да изведат престъпника, запазилият каменно спокойствие през цялото време Квирин хвърли кибритената клечка, с която чоплеше зъбите си, и широко се усмихна:

– Трябва да ви кажа нещо, Салабурски. Оставихте се да ви подведем като последен бунак. Изневериха ви и нервите, и паметта. В тази книга няма ваша снимка... Никой не ви е снимал по време на пребиваването ви в партизанския отряд...

* * *

– ...Да, Барбара! Още веднаж ти повтарям, че ще заминем на почивка... След няколко часа съм си у дома и ще ти обясня всичко. Довиждане, мила!

– Е, всичко свърши – каза Квирин и си наля от кехлибарената

течност в плоската бутилка. – От друга страна – побърза да прибави, – ние с теб сме големи наивници. Можехме веднага да се сетим къде води върнатата следа... Можехме веднага да открием какво се крие зад тази история...

– Така ли смяташ? – попитах скептично.

– Ами да! – потвърди той горещо. – Поне аз като специалист бях длъжен да се досетя още в самото начало. Та нали съм прочел всички полски криминални романи...

Не ми се искаше да споря с него. Бях уморен, адски уморен. Мечтах само да е минал и разговорът с шефа, за да се завърна в къщи. В леглото.

Квирин усети настроението и мислите ми. Кимна с разбиране, отпи една глътка и рече:

– Да, остава още да разговаряш с шефа си. След второто убийство можеше да имаш много неприятен разговор. Но имахме късмет, че направихме всичко, което трябва и както трябва. Ще можеш спокойно да гледаш сивите, мъдри очи на своя началник...

Бях готов да го запитам откъде, по дяволите, знае, че моят началник има такива очи, но навреме си прехапах езика. Припомних си, че той е прочел всички полски криминални романи и сам е написал единайсет...

КРАЙ

© 1976 Йежи Шеверски
© 1982 Лина Василева, превод от полски

Jerzy Siewierski
Umarli nie składają zeznań (czyli morderstwo po polsku), 1976

Сканиране, разпознаване и редакция: Борис Борисов, 2009

Издание

Йежи Шеверски. Пет пъти убийство
Полска. Първо издание
Народна култура, София, 1982

Рецензент Огнян Сапарев
Редактор Методи Методиев
Художник Светлана Йосифова
Художник-редактор Ясен Васев
Технически редактор Божидар Петров
Коректор Лиляна Малякова

Jerzy Siewierski. Pięć razy morderstwo
Warszawa, Iskry, 1976

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10416>]